

Nederlands.

TWERDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van woensdag 23 december.

Ten elf ure is de tweede kamer der staten-generaal vergaderd. Zijne excellentie de minister van financiën is tegenwoordig. Eenige ingekomene petitiën omtrent de middelen en wegen de spieren zijn in handen der daartoe benoemde commissie gesteld. De deliberation over de ontwerpen van wet omtrent de middelen ten bestrijding der uitgaven voor het tien- en veenjarig tijdvak worden geopend. De heer *Frots* heeft de volgende reden van den koning de uitgaven waren toegestaan, men ook de middelen daartoe moest aanwijzen; hij zou dus in den grondwettigen zin en in dien zin alleen, voor de aanneming der wetten stemmen. De heeren *Fabri Longrde* en *de Calles* verklaarden zich voor de aanneming der wetten, na eenige aanmerkingen daarop gemaakt te hebben, waarop zijne excellentie de minister van financiën antwoordde en zeide, dat men aan de herziening der speciale wetten niet twijfelen moest, ofschoon deze belofte niet in de ontwerpen van wet vervat was. Hij verklaarde, in naam des Konings, dat er andere speciale wetten zullen worden ingediend, en dat die in te dienemen wetten zoo lang zullen worden veranderd, totdat zij de goedkeuring zullen wegdragen. Men had een bijzonder onderzoek over ieder dier wetten gevraagd; doch voor het indienen der ontwerpen, op het gedistilleerd, zeide zijne excellentie, had hij eene conferentie met veertien voornamen distillateurs te Brussel gehad, waarvan twee uit het noorden, en daarbij waren geroepen vier opper-beambten uit het zuiden; met die commissie had hij vier dagen geconfereerd, en de ontwerpen waren op de algemeen goedgekeurde gronden opgesteld. Daarna hebben nog de heeren *de Stassart*, *de Brauckere*, *Douker Curtius*, *van Sasse van Isselt*, *le Hon*, *van Utenhove van Heemstede* en *Geelhand Dalla Faille* het woord gevoerd; al deze leden, behalve de heer *de Stassart*, verklaarden zich voor de aanneming der ontwerpen. De hoofdelijke stemming over beide wetten achtervolgens ingesteld zijnde, werden zij met 100 tegen eene stem (die van den heer *de Stassart*) goedgekeurd; zullende zij, zonder resurtie, naar de eerste kamer worden gezonden; daarna werden de beraadslagingen op het ontwerp van wet omtrent de grondbelasting geopend. De heeren *Lyklama*, *van Sytzama*, *de Stassart*, *de Moor* en *Warin* voerden kortelijk het woord. De tweede spreker had, onder anderen, met leedwezen gezien, dat het gouvernement op de menigvuldige aanmerkingen der afdeelingen niet heeft kunnen of verhooren te antwoorden. De geopperde bedenkingen werden door zijne excellentie den minister van financiën kortelijk wederlegd, welke daarbij verklaarde, dat het gouvernement geen het minste voornemen had om in het vervolg de hoofdsom der grondbelasting te vermoederen. De discussien gesloten en het ontwerp van wet in omvraag gebracht zijnde, is het met 85 tegen 17 stemmen aangenomen. Tegen hebben gestemd de heeren *Bylebeld*, *van Sytzama*, *de Stassart*, *van Dam*, *van Randwyck*, *Serruys*, *Lyklama*, *Cogels*, *Warin*, *Goelens*, *Veranneman*, *de Langhe*, *van Sasse van Isselt*, *Sandelin*, *de Liedt de Well*, *Angillie* en *Goppioeters*.

De president verzocht de afdeelingen, om zich spoedig met het onderzoek van het ontwerp van wet omtrent de lijfstraffelijke rechtspleging te willen bezig houden; ten einde de processen-verbaal aan het gouvernement te kunnen inzenden en de antwoorden op dat ontwerp te kunnen bekomen; alsmede, om zich in de afdeelingen van de maand november met het onderzoek van het voorstel van den heer *de Secus*, wegens het vervallen verklaren van vervolgingen tegen personen, welke door eene latere wet het kenmerk van misdaad hebben verloren enz., ongedig te willen houden, voorstellende, om de vergadering tot maandag den 18 januarij aanstaande te adjourneren. De heer *de Secus* verzocht, dat nog heden zijn voorstel in de afdeelingen mogt worden onderzocht, en dat vóór dat de vergadering uitging, op morgen, deswege rapport mogt worden gedaan. Hierover ontstond eene woordenwisseling; de heer *de Brauckere* overeerde, dat de dadelijke afdoening dezer zaak des te noodzakelijker was, daar de eerste kamer steeds gewoon was, om tegen nieuwejaar en paschen bijeen te komen, en dan wellicht het besluit der kamer tot dien tijd zou blijven leggen. Bindelijk stelde de president eene hoofdelijke stemming in, voor of tegen het voorstel van den heer *de Secus*. Van de op dat oogenblik in de zaal tegenwoordig zijnde leden, ten getalle van 97, verklaarden zich 51 voor en 46 tegen het voorstel van den heer *de Secus*; zoodat de kamer dien overeenkomstig besloot, en de president

ten der afdeelingen verzocht werden ten twee ure te willen vergaderen. Daarna is de vergadering gescheiden.

De afwezige leden in deze zitting zijn geweest de heeren *de Borchgraves*, *di Omalius*, *van Hees*, *G. G. Clifort*, *van de Kasteels*, *Pastema*, *van Hogden* en *Reingers*.

Zitting van donderdag 24 december.

Na dat de aantekeningen van het verhandelde in de zitting van afgisteren goedgekeurd waren, heeft de heer *de Secus* het woord gevraagd en gezegd, dat daar zijn voorstel van wet in de afdeelingen tot vele gewichtige bedenkingen aanleiding heeft gegeven, hij eenige dagen noodig heeft om daarop naar behooren te antwoorden; dat hij derhalve niet van de leden wil vergen, dat zij, wegens de behandeling van zijn voorstel, gedurende de ophanden zijnde feestdagen zullen bij een blijven, en dat hij dus de beantwoording der aanmerkingen, die daarop gemaakt zijn, zal uitstellen tot dat de leden wederom zullen zijn bijeengekomen.

Vervolgens is gelezen eene boodschap van de eerste kamer, houdende kennisgeving, dat zij zich vereenigd heeft met het ontwerp van wet, betreffende het toelaten in entrepôt van het buitenlandsch raw zout, welke boodschap voor kennisgeving is aangenomen.

Eenige ingekomene petitiën zijn in handen der commissie gesteld, welke hij monde van den heer *van Dam van Isselt*, rapporteerde op eenige verzoekschriften van branders uit Limburg en West-Vlaanderen, houdende bedenkingen tegen de voorgedragen wet op den accijns van het binnenlandsch gedistilleerd; alsmede op een van verscheiden branders te Luik, welke de bedenkingen, vervat in de verzoekschriften van andere branders, bestrijden. Alle deze stukken zullen ter griffie nedergelagd en gedrukt worden.

Daarna is de vergadering gescheiden tot maandag den 18 januarij 1831.

Wetgezelschap, 28 december.

In ons vorig nummer hebben wij gemeld, dat de heer *Serruys*, secretaris van het gezantschap te Rome, uit den Haag naar laatstgenoemde hoofdstad vertrokken was; personen, die wel willen onderrigt zijn, verzekeren, dat zijne reis betrekking heeft op de vervulling der nog drie openstaande bisschoppelijke zetels, en de eindelijk volkomene uitvoering van het concordaat.

(Postryder.)

Z. M. heeft dezer dagen een hoogst belangrijk besluit genomen, waarbij Z. K. H. prins *Froderik* der Nederlanden, tot dus verre commissaris-generaal van oorlog, benoemd is tot *admiraal van 's ryks veld en kolonel-generaal van de onderscheidene wapens der landmacht*. Als zoodanig is aan hoogstdezelfen liet opperbestuur over de departementen van marine en oorlog opgedragen, zullende met den 1 januarij 1831 die departementen door *directeuren-generaal* worden bestuurd. Daartoe zijn benoemd voor de marine de schout-bij-nacht *Wolterbeek*, en van oorlog de luitenant-generaal *de Berens*.

Door Z. M. is aan den kolonel *Singendael*, lid van het hooge militaire gerechtshof te Utrecht, den titularen rang van generaal-majoor verleend.

Men zegt, dat in de eerste kamer der staten-generaal de heer *van Gennep* duidelijk zal bewijzen, dat, wanneer ook een lid der permanente commissie van het amortisatie-syndicaat aan den lande comptabel mogte wezen, de vice-president van dit collegie, des echter geenen aan den lande comptabelen post is bekleedende. Men twijfelt niet of de nederlandsche pairs zullen aan deze redeneringen gehoor geven.

(Byenkorf.)

Uit 's Hage wordt gemeld, dat men aldaar gelooft, dat de regering het ontwerp van wet op de drukpers zal intrekken; dit zoude, van de zijde van het gouvernement, een ongemeten stap naar het goede zijn; men weet, dat dezelve niemand wil, dan hoogstens tien of vijftien ultra-ministariëlen.

Onder de straffen, welke hij besluit van 1815, tegen de misdrijven der drukpers uitgesproken waren, prijkte het brandmerk; het ministerie heeft deze straf bij het nieuw ontwerp niet vernieuwd, waarom? Omdat het wil, dat zijn geestkoosde dagbladschryver alleen gebrandmerkt blijve.

(Courrier des Pays-Bas.)

De heer *le Glorg* is ongetwijfeld onder het getal dergenen, die in den raad van state geen gunstig advies op de koninklijke boodschap, van den 11 dezer hebben uitgebragt; hij kan dus

dezelve als procureur-generaal niet aankleven en hij zal, volgens de circulaire van van Maanen, gevaar loopen, om ontslagen te worden.

De heer de Moor heeft in vele omstandigheden eenige gehechtheid aan het beginsel der ministeriële verantwoordelijkheid getoond; hij zal zich dus niet volgens de koninklijke boodschap, zuiver en eenvoudig kunnen gelagen en ziet, thans is hij als procureur-crimineel der provincie Antwerpen afzetbaar.

(Idem.)

— Men heeft opgemerkt, dat de heer van Tots, in zijne laatste redevoering, zich ten voordeele van het contra-signeren der besluiten heeft verklaard, en dat hij de hoop heeft te kennen gegeven, dat de secretarij van staat zal vernietigd worden.

— Men verneemt, dat de eerste kamer der staten-generaal gisteren de zes financiële wetten alsmede het ontwerp van wet, omtrent de hoofdsom en verdeling der grondbelasting voor het jaar 1830, heeft goedgekeurd.

Uit vele steden en plaatsen van ons rijk wordt gemeld, dat de verzoekschriften voor het herstellen der nationale grieven en het behoud van de vrijheid der drukpers, ten spijt van Libry-Bagnano en zijne slaafsche aanhangers, die zeggen, dat men de Nederlanders als honden moet muilbanden, overal met geestdrift worden geleekend.

— Volgens tijdingen uit 's Hage, is m^r. van Rommel, bisschop van Luik, op het punt van zijn vertrek naar zijn bisdom, op nieuw ziek geworden, zoolang, dat hij het bed moet houden; m^r. heeft eene zware koude gevat, doch was maandag den 21 dezer een weinig beter.

— Er is sedert eenige dagen eene inschrijving, ten behoeve van den armen, te Breda geopend, op een werkje ten titel voerende: *Uitboezeming by het lezen der koninklijke boodschap en het ontwerp van wet tegen het misbruik der drukpers, voorgedragen in de zitting van 11 december, ten voordeele van den armen te Breda*. Wij mogen de aanhoudende zorg voor onze arme natuurgesnoten niet mispruizen; maar wij kennen de verdere bedoelingen van dit werkje niet: algemeen zegt men, dat hetzelfde gesanen grondwettigen geur met zich omdraagt.

— De trekking der lotery van Kahl heeft, zoo wij vernemen, den 15 en 16 dezer plaats gehad. De eigendom van het land, goed Kahl, is aan n° 60,030 te beurt gevallen; de nummers 20,732, heeft eenen prijs van 20,000 gulden; 5483 eenen prijs van 3000 gulden; 38,954 eenen prijs van 2000 gulden; 3593 eenen prijs van 1500 gulden, en 20,022 eenen prijs van 1000 gulden getrokken.

— Te Triest is den 10 december een schip uit Alexandrië aangekomen, hetwelk de tijding heeft aangebracht, dat het overschot der turksche vloot hetwelk den zeeslag van Navarino is ontkomen, zellree lag, om naar Konstantinopel te vertrekken. Men had in genoemde stad brieven uit Venetië ontvangen, inhoudende, dat de geschillen tusschen Oostenryk en den Keizer van Marocco, door bemiddeling van Engeland, zouden zijn bijgelegd.

— De heer Pilet, gezant bij het hof van Engeland zal, om zijne gezondheid te herstellen, den winter te Rome doorbrengen.

— Te Keulen loopt het gerucht, dat de vrije vaart op den Rijn, de rekenen van den eersten maart aanstaanden, in werking zal gebracht worden.

— Bij toestemming van Z. M. den Koning van Engeland is de jurij op het eiland Maltha ingevoerd.

— Te Darmstad weigert men insgelijks de subsidien; de begrotingen, van 1830, 1831 en 1832 zijn door de staten verworpen; de belastingen echter zullen op den ouden voet gedurende de eerste drie maanden blijven geheven worden.

— De *Quotidien*nelogenstrafte de tijding, welke door vele dagbladen is medegedeeld, om te doen gelooven, dat Z. K. H. den hertog van Bourbon m^r. den hertog Nemours tot 2000 zonde aangehouden en tot een rent van vijfmaal honderd duizend franken aan den hertog van Anjou, dezelfde peetkind, gemaakt hebben; hiervan bestaat niets.

— Volgens brieven van Carlsruhe is H. K. H. de marggravin Leopold van Baden, op den 18 dezer gelukkig van eenen zoon bevalen.

— In Duitschland komt men op het ontwerp terug, om den Rijn en den Donau, door middel van een kanaal tusschen de Altmühl en de Resat, te vereenigen.

— In een dagblad van Suriname wordt gemeld, dat zekere *Petrus* aldaar, in den ouderdom van 135 jaren overleden is.

AAN DEN HEER VAN MAANEN.

Welke thans ook de pogingen, en ondernemingen van het ministerie mogen wezen, er is niets meer hetwelk ons moet verwonderen. Daar hetzelfde vrijmoedig en openlijk den weg tot het despotismus bewandelt, moet men alles, zelfs de ongelooftste dingen verwachten.

Laten wij eens opsommen, wat hetzelfde sedert ongeveer eene maand gewaagd heeft; maar laten wij ons bij de voornaamste handelingen bepalen.

1. Ontwerp van wet op het onderwijs.

2. Besluit omtrent den heer Briegmans.

3. Eervol ontslag aan den heer *Pontay-Fesch* gegeven.

4. Wet tegen de vrijheid der drukpers, en het manifest dat dezelve vergezelt.

5. Circulaire van den heer van Maanen.

Indien wij daarbij roepen de taal, welke de schrijvers van den heer van Maanen in hunne dagbladen en onder andere die van den *National* voeren, kan men zeggen, datier thans openbare oorlog en een gevecht op den dood af bestaat tusschen de willekeur en de vrijheid. De listen, de veinzerijen en de lachelijke betuigingen van *liberalismus* zijn verdwenen; men hoort niet anders meer dan de slinksche taal, maar zonder vermomming, van het *absolutismus*. Men heeft, wel is waar, de grondwet nog niet doen wankelen, men heeft onze vertegenwoordigers nog niet weggezonden, of het paleis der staten-generaal gesloten; maar men heeft reeds openlijk hunne regten miskend, maar men heeft hen tot in hunne vergadering zelfs reeds gebond. En indien men een geheel nieuw bewijs van den eerbied, welken men voor hen heeft, niet wilt merken dan op, dat het gouvernement in dezelfde manifest verzekert, dat het er aan denkt om de *betrakkingen tusschen de ministers en de beide kamers der staten-generaal* te breiden; in de betrekkinge discussien nu over de beide budgets, heeft men geen zitting zien bijgewoond worden, dan alleen voor den heer van Tots van Goudriaan: de heeren van Maanen en van Gobbelschroy hebben zich zelfs niet gewaardigd zich te vertoonen.

Neen, men onthoud zich nog niet van de stemmings onbescheiden afgevaardigden; maar men durft hun eene wet voorstellen, welke aan het gouvernement de magt zoude toestaan om over alle *by-besluit te beschikken en gedurende vijf jaren in een gevecht om te doen zuchten* tot wie geen *genosquams aetling* voor een eenvoudige koninklijke ordonnantie zullen betoonen!

Indien wij thans de circulaire van den heer van Maanen en zijne ondergeschikten onderzoeken, dan zien wij, dat de onderscheidene daadzaken, waarover wij spreken, *niet vereenigen*; en wij ontdekken een volledig stelsel van willekeur en vertrakking. Inderdaad, het manifest zegt, dat de wet tegen de vrijheid der drukpers noodzakelyk is; de wet zegt, dat men voortaan voor ieder koninklijk besluit op de kamers moet vallen; en de circulaire van den heer van Maanen legt aan alle procureurs en hunne substituten de verplichting op, om al de grondbeginselen van het manifest volledig aan te nemen en te verdedigen, alle bestaande wetten en alle reglementen uit te voeren of te doen uitvoeren.

Er ontbreekt, zoo als men ziet, aan dit plan niets anders dan de onderwerping onzer staten-generaal en het slaafsche geduld der natie: rekent de heer van Maanen daarop of zoude hij er staat op maken, dat de nood; deze onderwerping voorbij te gaan?

Wij zullen hem hier eene aanmerking, eene zeer eenvoudige aanmerking aanbieden, maar welke hij misschien niet gemaakt heeft.

Veronderstellen wij dat, hetgeen hij op dit oogenblik beproeft, hem gelukke; veronderstellen wij, dat de officieren van alle parketten des koninkrijks hem slaafsche gehoorzamen, veronderstellen wij, dat alle andere ambtenaren, te beginnen met de heeren gouverneurs tot aan de laatste commiesen, geen wederstand bieden; veronderstellen wij, tegen alle waarschijnlijkheid, dat de wet op de drukpers worde aangenomen; en dat wij, andere schrijvers zoo ver gebracht worden, om niet meer over staatkunde te durven spreken: welnu! met dat alles zal het nog niets hebben, zoo lang er eene tweede kamer zal blijven. De oppositie, elders alom bezwaard, zoude geheel hare toevlugt in de kamer der afgevaardigden zoeken; en zij zoude daar, des te verschrikkelijker worden. Wij zouden niet meer spreken, maar onze afgevaardigden zouden voor ons spreken; maar hunne moedvolle redevoeringen zouden des te sterker valt het eene einde des koninkrijks tot het andere weergalmen, naarmate de stem der vrijheid elders alom mogt verhoord worden; maar die redevoeringen zouden wij hondermaal en op honderd verschillende wijzen, bekend maken, herhalen en op nieuw aan den dag brengen; wij zouden dezelve aanbieden, aan de oogen der gedrukte burgers, gedurende den geheelen tusschen-tijd der beide zittingen; de grond onzer dagbladen zoude uit nieuwstijdingen en letterkundige of wetenschappelijke artikelen zijn zamengesteld; maar de *de Gerlachs's*, de *de Sijssens's*, de *de Stassart's*, de *de Brouckere's*, enz. zouden het *van de Maanen's* uitmaken; maar elk nummer zoude aan zijn hoofd eenige spreekwijzen voeren, welke de dwingelandij zouden verachtelijk en dag op dag de onderdrukkers vervand maken.

Verstaat gij dit, mijn heer *van Maanen*, begrijpt gij dit? Ja, dit is het, wat u en de uwen wacht.

Wat moet men hieruit besluiten? Dat men niet ten halve een despoot zijn kan; dat er geen zekere middelweg is tusschen de vrijheid en de waasachtige dwingelandij.

Dus mijn heer *van Maanen*, ofschoon gij sedert eene maand veel gewaagd hebt, zijt gij echter nog slechts in den aanvang; indien gij het niet weet, tracht dan het te begrijpen. Er geldt ons, laat uwe circulaire, boodschappen en uwe manifesten weg, poogt op eene geheel goede wijze onze afgevaardigden te verdrijven; dit is de kortste weg; beproeft hetzelfde... of beeft, of weet, dat uw dag zal aanbreken.

(*Courrier de la Meuse*.)

OVER HET MANIFEST VAN HET GOVERNEMENT

(Tweede artikel)

Het gouvernement zegt ons, dat de maatregelen, door hetzelve, met betrekking tot de katholieke Belgen, in de eerste jaren genomen, naar het voorbeeld van Maria-Theresia genomen waren; en door de eerste jaren schijnt het die jaren te verstaan, welke het sluiten van de overeenkomst met den Heiligen Stoel zijn voorafgegaan.

Wij zouden ons kunnen vergenoegen met hetzelve te antwoorden, dat, wanneer dit stiptelijk waar zijn mocht, het er verre af zoude zijn van zijn gefrag ten onzen opzigt te hebben geregtvaardigd. Het was noch naar het voorbeeld van Maria-Theresia, noch naar dat van eenigen anderen overledenen of nog levenden Vorst, dat het zelf te regelen had, maar enkel naar de grondwet; dit nu heeft het niet gedaan; het weet zulks wel, en het bekent dit zelfs tot op eene zekere hoogte.

Maar het is onwaar, dat het in de voetschappen van Maria-Theresia gewandeld heeft; en ofschoon het zulks gewild had, zoude het dit echter in alles niet hebben kunnen doen. Inderdaad, onder Maria-Theresia werd de katholieke godsdienst uitsluitend in België uitgeoefend; de andere genootschappen werden aldaar zelfs niet geduld; hoe zoude Willem I dus voor de katholieken hebben kunnen doen, hetgeen Maria-Theresia gedaan had? Men ziet derhalve, al aanstonds, dat dit, in vele opzichten, onmogelijk zoude geweest zijn. Maar op deze wijze willen wij het gouvernement niet beoordeelen; de wederlegging zoude al te zwak zijn. Wij zeggen, dat het daar, waar het zich naar het voorbeeld van Maria-Theresia zoude hebben kunnen regelen, zulks niet gedaan, zulks ook niet gewild heeft. Deze vorstin heeft aan hetzelve het plan van zijn ongelukkig collegium philosophicum niet gegeven; zij heeft aan hetzelve den raad niet gegeven, om de herschenschin van jesuitismus daart te stellen, ten einde de katholieken te onderdrukken; zij heeft aan hetzelve het denkbeeld niet ingegeven, om, ten onzen koste, de hollandsche protestanten op alle wijzen te begunstigen; het was Maria-Theresia niet, welke het tot voorbeeld genomen heeft, maar het was naar zoon Josef II, hetwelk een weinig onderscheid maakt.

Ons wordt nog overschieten eene andere stelling van het gouvernement te onderzoeken, te weten, of wij, zoo als hetzelve beweert, sedert het sluiten van het concordaat meer uitgebreide vrijheden genieten, dan op eenig ander tydperk. Maar deze bewering verdient, wanneer men dezelve wel beschouwt, geene overweging. Men moet dezelve echter aanduiden als een bewijs van die voorbeeldloze roekeloosheid of onkunde, waarvan het gouvernement ons reeds zoo vele andere bewijzen gegeven heeft.

Hetgeen wij echter niet met stilzwigen konden voorbijgaan, is het begin van den paragraaf, waarin de zelve uitspeling maakt op de petitien en op het deel, dat de geestelijkheid daarin genomen heeft. «By het genot van al die voorregten, heeft een al te overvloedige godsdienst-voor eenz.» Dat wil zeggen, dat het gouvernement niet alleen den spot drijft met alle bewijzen, welke men gegeven heeft van den voorkeur, dien hetzelve aan de protestanten boven de katholieken toestaat; maar dat het, daarenboven beweert, dat deze laatste begunstigd worden. Wij genieten al die voorregten? En hoedanige voorregten, als het u bekiest? het voorregt om hooge posten in de administratie te bekleeden? het voorregt om waardigheden, winstgevendende ampten en pensioenen te bezitten? het voorregt om de geestelijkheid beter begiftigd te hebben? het voorregt om het hooger, middelbaar en lager onderwijs in de noordelijke provincien uitsluitend te bezitten?

De Gazette des Pays Bas wil niet, dat men dit manifest al te streng beoordeele. Omdat hetzelve, zegt zij, de uitdrukking is van het personeel gevoelen des Konings. Is deze boodschap derhalve van een andere geaardheid, dan de gewone koninklijke boodschappen? En is eene koninklijke boodschap iets anders dan een brief, welke een ontwerp van wet vergezelt? Een ontwerp van wet mag niet alleen aan de discussien der beide Kamers, maar ook aan het onderzoek van het geheele publiek overgegeven. Men zal ongetwijfeld niet beweren, dat eene koninklijke boodschap niet meer eerbied behandeld worde, dan het ontwerp van wet zelf; want de Gazette zoude van het ontwerp van wet niet datgene kunnen zeggen, wat zij van de boodschap zegt, namelijk, dat het personeel gevoelen des Konings is. Welnu, wat is ons daaraan gelegen? Wij moeten niet weten of zoodanig aan de tweede gedane voorstelling het eigen gevoelen des Konings, of dat van zijn ministerie is; het eenige, dat wij daaraan te zien hebben, is een eenvoudig gevoelen; hetwelk niemand verplicht, en hetwelk een ieder het regt heeft om zelfs voor gestreng te beoordeelen, alvorens hetzelve door de wetgevende magt wordt aangenomen. Eene koninklijke boodschap, zegt de grondwet (art. 106), is een stuk, hetwelk de bevoegde personen tot een voorstel behoort; volgens welke regel zoude het mij onbegrijpelijk zijn het voorstel te beoordeelen en verboden de bevoegden te onderzoeken? — Doch laten wij ons niet verlaten op redeneringen met lieden, die ter hunner verdediging iets anders meer over hebben, dan de kwade trouw en het geweld. De Gazette zoude voortaan niet meer verdienen anders behandeld te worden dan gelijk hetgeen van den heer Bagnano, indien zij het voorregt niet had van vele handelingen van het gouvernement officieel mede te deelen.

(Courrier de la Meuse.)

... 26 december 1839

Aan de heeren Redacteurs.

Het heeft aan mij en zeker ook aan vele anderen, een lijf zonder genoegen gegeven, dat door u in uw dagbladen van den 22 en 24 dezer, de aanschrijvingen zijn medegedeeld, zoo van den minister van justitie aan zijne onderhoorigen, als van den gouverneur van Noord-Brabant aan de distrikt-commissarissen en de burgemeesters der gemeenten, beide betrekkelijk de tijdsomstandigheden, doch zeer verschillende van inhoud en strekking.

Na het bekend worden van deze brieven, kan het geen geheim meer wezen, dat bij den raad der ministers de tijdsomstandigheden moesten zijn in overweging genomen, en dat men beducht is geworden voor de gevolgen, wanneer het gouvernement blijft handelen op dien voet, als sedert de laatste jaren heeft plaats gehad.

Het kan ook aan geenen twijfel meer onderhevig zijn; dat *Felix van Maanen*, zich herinnerende aan de wijze, op welke men, bij den aanvang der revolutie, in Holland behandeld heeft, ook van gevoelen is geweest, op eene gelijke wijze voort te werken, en eindelijk, dat het manifest van den 11 december, deszelfs aanweten aan zijnen invloed alleen verschuldigd is.

Ik zal mij onthouden van dat manifest te ontleden; gewichtig zouden de aauwmerkingen zijn, welke ik mij verplicht zoude vinden, daarop te maken, zonder nog van de bepalingen en vrijheden, die bij de grondwet zijn gewaarborgd, te gewagen. Zoude men de gezegden betrekkelijk den roomsch-katholijken godsdienst, noch de hütende zinspelingen omtrent deszelfs geestelijken niet kunnen aanraken, zonder tevens stootend te wezen; het moet intusschen iederen weldenkenden grieven, dat de invloed van *éenen* minister, tot die hoogte is geklommen, dat men een zoodanig stuk daaraan verschuldigd is, — ik zeg van *éenen* minister, want wanneer men de aanschrijving, die door den minister van justitie is uitgevaardigd, met die van de andere ministers onderling vergelijkt, dan blijkt het duidelijk, dat de heer van Maanen, die in het jaar 1795 revolutionair en in 1811 slaafsch *Napoleon's* gezind was, nu hij zich onder den dekmantel van dien Vorst kan verschuilen, die zijne vorige handelingen daarmede zoodanig bedekt heeft, eene slaafsch onderwerping door revolutionaire maatregelen wil daarstellen, terwijl de aanschrijvingen van de overige ministers, ten minste, zoo als men moet veronderstellen, dat de missive van den gouverneur van Noord-Brabant, op die van den minister van binnenlandsche zaken geschoeid is, alleen de strekking schijnen te hebben, van aauwmerkingen tot rust en vrede en tevens om het vertrouwen op 's Konings goede bedoelingen aan te moedigen.

Indien ik wel geïnformeerd ben, heeft de missive van den heer gouverneur evenwel, en niet zonder wonder, in eenige gemeenten eene verslagenheid daargesteld; vele burgemeesters waren geheel vreemd aan deszelfs bedoeling, eenige vermeenden, dat zij onderzoek moesten doen of er ook petitien in hunne gemeente geteekend waren, en door wie; anderen, dat zij tegen de teekenaars proces-verbaal moesten opmaken, of tegenverzoekschriften doen teekenen, en ongetwijfeld zal door eenige burgemeesters, om zich verdienstelijk te maken, daarvan een omslagtig rapport zijn opgezonden en de onmogelijkheid aangetoond, om eenige teekenaars op de contra-petitien te bekomen; intusschen zullen die burgemeesters, die een eenvoudig verslag gedaan hebben, dat in hunne gemeenten alles juist is, met dat geene wandaden gepleegd zijn, en dat zij hunne ingezetenen met 's Konings vaderlijke bedoelingen, om de grondwet getrouw te doen uitvoeren, en de belofte, dat het concordaat spoedig geheel in werking zal worden gebragt, het best aan de zijgen en het verlangen van den heer gouverneur beantwoord hebben, die bij deszelfs missive niets openende de petitien schijnt bedoeld te hebben, als zijnde zijn hoogedele gestreng, even als de minister van binnenlandsche zaken, te wel overtuigd, dat de ingezetenen in het regt, dat hun bij art. 63 der grondwet is gewaarborgd, niet behooren gestoord te worden. — Brenwa! vermag men het niet verbergen, dat zoodanige aanschrijvingen, die door een ieder niet duidelijk verstaan worden, meer openberking dan rust veroorzaken; en ik geloof veilig te mogen veronderstellen, dat zonder den overwegenden invloed van den groot-regter, de overige ministers het raadzamer zouden geoordeeld hebben, hunne circulairen niet te verzenden en intusschen de handelingen van het gouvernement zoodanig zouden regelen, dat het overbodig zoude moeten beschouwd worden, de ingezetenen door manifesten en aanschrijvingen bevreemd te maken of hun vertrouwen in te boezemen.

Uw bestendige leest.

VERZOEKSCRIFTEN

Het verzoekschrift der stad Breda, is, met magenog, door teekening van de tweede kamer verzonden; hetzelve is door de aanzienlijkste R. K. familien, waaronder zich twee leden der provinciale staten, eenige leden van den stedelijken raad, de eerbiedwaardige geestelijken en andere heilvaders, welke het gewigt der daarbij vermelde vraagpunten konden beseffen, bevinden, met hunne naamteekeningen bekrachtigd, men mag het zeggen, het zijn alleen beambten en door het gouvernement be-

